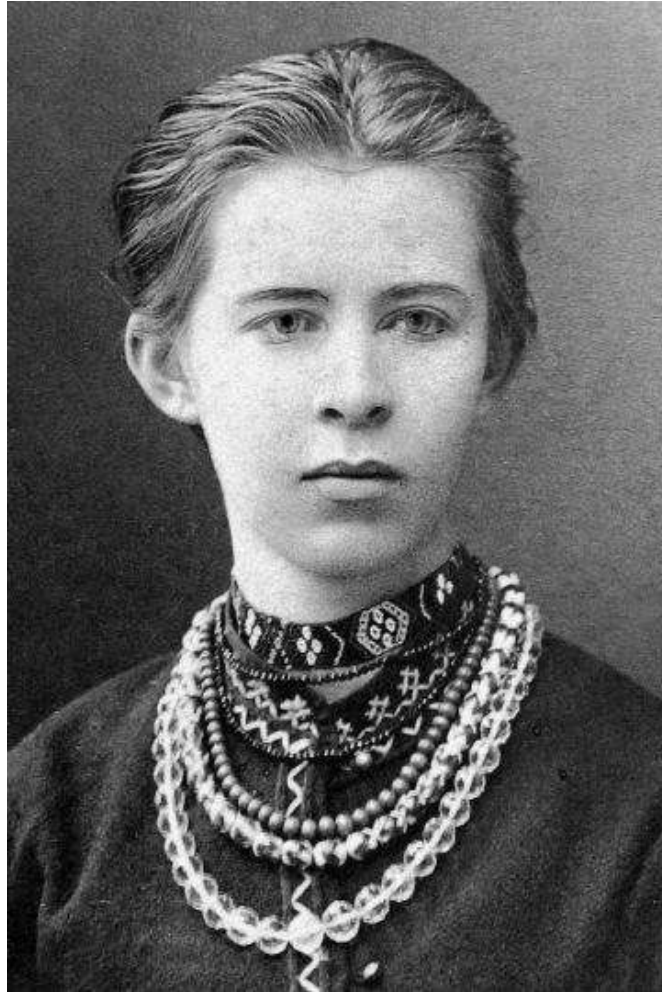

ЗВО «Університет Короля Данила»
Бібліотека

«Я жива! Я буду вічно жити!»

(до 155-річчя від дня народження Лесі Українки)

Віртуальне довідкове видання

Івано-Франківськ
2026

«Я жива! Я буду вічно жити!» (до 155-річчя від дня народження Лесі Українка) : віртуальне довідкове видання / Бібліотека ЗВО «Університет Короля Данила»; уклад. І. Стрихар. Івано-Франківськ : ЗВО « Університет Короля Данила», 2026. 14 с.

25 лютого 2026 року виповнюється 155 років від дня народження Лесі Українки (справжнє ім'я Лариса Петрівна Косач), української письменниці, перекладачки та культурної діячки.

Мета видання: сприяти глибшому розумінню художньої та інтелектуальної спадщини Лесі Українки, зокрема оцінити її вагомий внесок в українську літературу та культуру через призму перекладацької діяльності.

Леся Українка – одна з найвизначніших постатей української культури, чия творчість і мужність надихають покоління. Її поезія, драми та громадянська позиція здобули визнання не лише в Україні, а й за її межами.

Творчість письменниці заклала підґрунтя для подальшого розвитку українського модернізму та стала орієнтиром художньої і світоглядної зрілості для наступних поколінь письменників. Творчий доробок Лесі Українки вирізняється філософською глибиною, силою духу, неоромантизмом та європейським вектором. Вона збагатила українську поезію новими ритмами, а її драматургія – це психологічні драми з вольовими героями, що досліджують теми свободи, любові та патріотизму.

ВСТУП

Леся Українка (Лариса Петрівна Косач) народилася 25 лютого 1871 року в місті Новоград-Волинському в дружній, високоосвіченій родині. Її мати, Ольга Драгоманова-Косач (літературний псевдонім Олена Пчілка), була літературною діячкою, авторкою витончених віршів і дитячих оповідань. Батько Лесі Українки, Петро Антонович Косач, був юристом, дійсним статським радником, активістом. Виступав за українську національну ідею, проти російського царського режиму, що панував на той час в Україні. Усе сімейне життя родини Косачів було присвячене цій справі.

Лесю та її братів і сестер навчали вдома батьки та приватні вчителі. Уже з дитячих років дівчинка вражала силою духу, інтелектом та талантами, незважаючи на важку хворобу. Читати вона почала у чотири роки, у п'ять — грати на фортепіано та писати музику, а у дев'ять написала свій перший вірш «Надія». Знала понад 10 мов, створила шедевр «Лісова пісня» за 12 днів та стала першою українською жінкою-мариністкою.

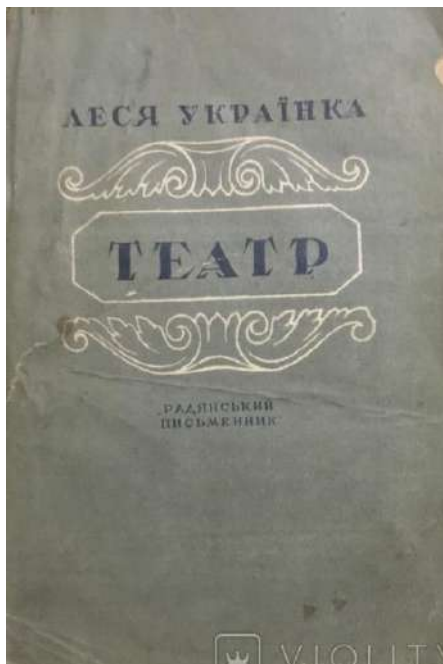
Псевдонімом «Леся Українка» підписала перший надрукований вірш «Конвалія» у львівському часописі «Зоря» (1884). Вважають, що цей псевдонім юна поетеса взяла від дядькового «Українець». Проте є ще одна версія — ім'я мало вказувати читачам Галичини, що автор походить із Великої України.

Через десятиліття публікацій у періодиці побачила світ перша поетична збірка «На крилах пісень», видана 1893-го у Львові коштом родини. У підготовці до друку брав участь Іван Франко. До неї увійшла хрестоматійна «*Contra spem spero*» («Без надії сподіваюсь»), яку часто трактують як життєве кредо поетки.

Друга поетична збірка «Думи і мрії» із поетичними циклами «Мелодії», «Невільничі пісні», «Відгуки», «З пропащих років», «Кримські відгуки», поемами «Давня казка» та «Роберт Брюс, король шотландський» вийшла теж у Львові восени 1899 року. А третя збірка поезій «Відгуки» і книжка «Дитячі гри, пісні й казки з Ковельщини, Лущини та Звягельщини на Волині» (зібрала Лариса Косач; голос записав К. Квітка) побачили світ 1902 року в Чернівцях.

Від 1904-го року більшість творів Лесі Українки у першодруку з'являлися в «Літературно-науковому віснику».

Поетичний доробок Лесі Українки складає більше 250 віршів і 12 ліричних та ліро-епічних поем. У прозі працювала в малих жанрах: понад 20 оповідань, образків, нарисів; ще майже стільки лишилося у фрагментах і планах. У драматичному спадку переважають біблійні та античні образи і сюжети. Створила цілий новий світ драматургії — «Кассандра», «У пущі», «Оргія», «Руфін і Прісцилла», «Адвокат Мартіан», «Вавилонський полон», «Камінний господар», «Лісова пісня». Усього з-під пера авторки вийшло 24 драматичні твори.

Так, видання «Театр» Лесі Українки, видане у Києві 1946 року, є значущою збіркою драматичних творів видатної української поетеси. Ця книжка містить її знакові п'єси, що відіграли ключову роль у розвитку української неоромантичної драми.

Видання є цінним джерелом, що відображає репертуар Лесі Українки, яка розвинула жанр драматичної поеми в українській літературі.

Дана книжка зберігається у фонді бібліотеки «Університету Короля Данила»:

Українка Л. Театр / ред., вст. ст. і прим. А. Гозенпуд. Київ : Радянський письменник, 1946. 336 с.

Письменниці також належать наукові праці з зарубіжної літератури, як: «Два напрямки в новій італійській літературі» (1900), «Нові перспективи і старі тіні» (1901) та інші.

Усе життя Леся Українка цікавилася фольклором. Сама була його визначним носієм – знала понад 500 народних пісень, особливо любила веснянки, щедрівки, весільні та обжинкові пісні, казки, загадки і приповідки. Перша її фольклористична праця «Купала на Волині» опублікована 1893 року у журналі «Житє і слово», а останній великий цикл пісень з її голосу записав Климент Квітка в 1913-му. Цікавий факт: 1908 року Леся Українка виділила із власних статків 300 рублів для Філарета Колесси. Завдяки цьому внеску він зміг записати багато дум для фундаментального видання.

У 1895–1897 роках Леся Українка була активною учасницею Київського літературно-артистичного товариства, однак прагнула вести свій власний клуб. Разом з братом Михайлом вона заснувала літературний гурток під назвою «Плеяда». Ця організація об'єднала письменників, які мали спільну мету: захист української мови від загрози російського імперіалізму. Вони таємно зустрічалися один в одного вдома протягом 1888–1893 років, працювали над перекладами міжнародної класики на українську мову та складали збірки поезії та прози, які не завжди проходили російську цензуру.

Іван Франко писав про письменницю так: *«Від часу Шевченкового... Україна не чула такого сильного, гарячого та поетичного слова».*

Літературний доробок Лесі Українки складається з великої кількості поетичних, драматичних, прозових творів, літературної критики та соціально-політичних нарисів. Вона була надзвичайно різноплановою письменницею, могла писати про будь-що, чим цікавилася.

Шедевр світової драматургії – «Лісова пісня»

Найвідоміший твір Лесі Українки – «Лісова пісня», драма-феєрія у трьох діях, є одним з найперших прикладів фентезійних творів в українській літературі. Цьогоріч виповнюється 115 років від часу написання твору: Леся створила його лише за 12 днів під час чергового загострення хвороби у 1911 році в Кутаїсі (Грузія). У 1912 році твір вперше опубліковано в «Літературно-науковому віснику», а окремим видання «Лісова пісня» вийшла в січні 1914 року.

Ідея створити «Лісову пісню» була навіяна спогадами дитинства. В одному з листів Леся писала, що драма була створена на честь «волинським лісам». Ця місцевість дивовижно мальовнича, казкова й нині. Найхарактернішою композиційною особливістю «Лісової пісні» є органічне переплетення світу природи і світу людини. Так, відома літературознавиця Тамара Гундорова зазначила: *«Я би хотіла, щоб ми позбулися децю примітивного уявлення про «Лісову пісню». Це текст, який має багато шарів: екологія, творчість, творення світу. У цьому творі Леся Українка вчить нас розуміти інакшу людину».*

У «Лісовій пісні» виступають два світи: світ природи з її фантастичними істотами і реальний світ з постатями людей. Тут немає протиставлення людини і природи, радше йдеться про гармонію між ними як часточки цієї природи. Поетеса закликає оберігати первозданність природи, її красу, підносить свій голос на захист всього живого, що нас оточує.

Леся Українка у змалюванні природи в драмі була новатором. Вона не тільки надавала їй колосального значення, а й «оживляла» її на папері. Поетеса немов писала сценарій для майбутнього кінофільму, передбачаючи синтез різних мистецтв. Тогочасний рівень сценографії неспроможний був реалізувати ремарки «Лісової пісні», бо тут пейзажі подано у зміні барв, звуків, у русі, в часовому розвитку. Ці ремарки, окрім усього іншого, ще й виконують функцію ущільнення часу, що для принципу єдності драматичної дії має неперехідне значення.

У 1981 році на кіностудії імені Олександра Довженка за драмою-феєрією Лесі Українки вийшов український радянський фільм-казка «Лісова пісня. Мавка» (режисер Юрій Іллєнко). Шкода, що повна україномовна версія згідно з «Довженко-центром» була втрачена. Оцифрована ж версія фільму, яку випустив «Довженко-центр» у 2015 році, містить застереження перед початком показу

фільму «Варіант цього фільму з україномовною фонограмою, на жаль, повністю не зберігся».

«Лісова пісня» Лесі Українки донині вражає нас глибиною і витонченістю авторської думки, музикою слова, неповторним образом Мавки, в якій чудово поєдналися духовне багатство і зовнішня краса, ніжність і доброта. Мавка виражає Лесин ідеал людини з її устремлінням до високих і світлих почуттів, з її нерозривним зв'язком зі світом природи.

Найглибші вислови Лесі Українки про природу і кохання.

Вічна краса природи завжди надихає поета.

Кохання, як весна, живе в кожному серці.

Ліс – це храм, де душа знаходить спокій.

Ті, хто люблять природу, знають справжню красу життя.

Серце, наповнене коханням, розцвітає, як весняні квіти.

Лісові пісні несуть у собі таємниці мого серця.

День за днем ми вчимось любити природу.

Кожна пора року несе нові емоції та почуття.

Мелодія природи – це краща музика для душі.

Кохання, як рослинка, потребує турботи і ніжності.

У глибині лісу ховається весь космос почуттів.

Кожна листина дихає історією кохання.

Душа відчуває природу навіть у самотності.

Запах лісу нагадує про найкращі миті життя.

Природа вчить нас любити без умов.

Ліс – це простір для мрій і спогадів.

Краса лісу віддзеркалює красу серця.

У кожному цвіті — шматочок нашої душі.

Ми покликані любити природу так, як вона любить нас.

Серце – це як ліс: безмежне та загадкове.

Природа говорить нам без слів.

Найкрасивіші вірші пишуться під звуки природи.

Кохання – це мозаїка з миттєвостей.

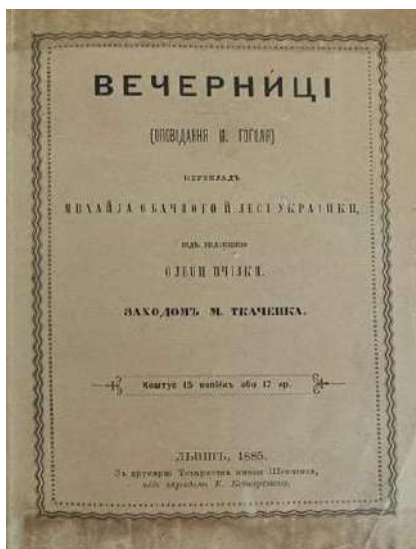
Леся Українка як перекладачка

Художній переклад має великий вплив на розуміння народом своїх потенціальних можливостей. Він являє собою силу, яка сприяє розвитку оригінальної творчості, народження нових літературних явищ, де письменники та поети виконують роль батьків та вихователів цієї сили. Саме такою силою і стала Леся Українка.

Олесь Гончар.

Леся Українка... Скільки сили, розуму, таланту в цьому імені для кожного українця! Вона була не лише поеткою, а й перекладачкою та культурною діячкою, яка несла українську культуру в Європу. До її творчого доробку входять не тільки поезії, драми, прозові твори, а також і переклади з польської, англійської, німецької, французької, італійської, грецької та інших мов. Письменниця була вправною перекладачкою і працювала над перекладами іншомовних творів на українську мову. Перекладацьким тонкощам вона навчилася від Івана Франка. Уже наприкінці 80-х років разом зі своїми друзями, учасниками київського гуртка «Плеяда», вона розробила програму перекладів творів іноземних письменників на українську мову.

Будучи в «Плеяді», Леся Українка створила список творів світової класики, які необхідно перекласти на українську мову першочергово. До цього списку увійшли: «Чайлд Гарольд» і «Манфред» Байрона; «Фауст» і «Вертер» Гете; «Знедолені», «Собор Паризької Богоматері» Гюго; «Кримські сонети» і «Балади» Міцкевича; «Мазепа» і вірші Словацького; «Гамлет», «Отелло», «Король Лір» Шекспіра; «Мадам Боварі» Флобера; «Сонети» Петрарки та інші.

Перекладацький дебют письменниці відбувся надзвичайно рано. У травні 1885 року у Львові під редакцією Олени Пчілки вийшла у світ книжка «Вечорниці» у перекладі Михайла Обачного та Лесі Українки. Це були повісті М. Гоголя. Лесі на той час – 14, Михайлові – 16 років. Стилістична майстерність перекладу відчувається з перших рядків:

«Се що за дивовижа? «Вечорниці на хуторі під Диканькою»! Що се за вечорниці? І шпурнув у світ якийсь пасічник! Слава тобі господи! Ще мало оскубли гусей на пір'я та перевели ганчір'я на папір!

Ще мало народу, всякого звання і всякої масті, покаляло пальці у тому чорнилі! Призвела ж лиха година ще й пасічника попертись услід за іншими! Далебі,

друкованого паперу розвелось уже стільки, що хутко не придумаєш, що б таке й загортати в нього!».

Леся Українка багато подорожувала Європою, тому в цей час письменниця активно займалася перекладами з англійської мови: вона перекладала «Каїна» Джорджа Байрона і «Макбета» Вільяма Шекспіра. На жаль, це тільки уривки (напевно, через складні обставини життя поетеси), які були надруковані через багато років після смерті Лесі Українки.

Слід зазначити, що найбільша її перекладацька праця – це переклади віршів Гейне. 1892 року у Львові вийшла «Книга пісень», де Лесі належать 92 переклади. Насправді книжка перекладів з Гейне мала велике значення для тодішньої української громади. Композитор Микола Лисенко написав 6 творів на ці переклади.

Леся Українка переклала ще багато інших вершинних постатей світової літератури, а також наукові та публіцистичні статті.

«Переклади Лесі Українки – це її творча лабораторія, в якій можна вбачати витoki світових тем її зрілої поезії, підготовчий етап для найвищих осягнень її драматичної творчості» (проф. Максим Стріха).

Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 8. Переклади: поезія, проза, драма, публіцистика та інше / ред тому, передм. М. Стріха; упоряд.: О. Маланій та ін.; комент.: О. Полюхович. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, С. 44.

Перекладацький доробок Лесі Українки був частиною націєтворчого проєкту, який робив українців українцями. Тож варто пам'ятати, що Леся Українка займалася перекладами насамперед для того, щоб ввести українську літературу в коло інших світових літератур, які розвивалися за сприятливіших історичних обставин.

Творчість Лесі Українки в умовах сьогодення

«Леся Українка – не віднесена в часі та історії, її сенси потужно звучать в унісон з теперішнім часом», – вважає Тамара Гундорова, українська літературознавиця й культурологиня, авторка книжки «Леся Українка. Книги Сивілли». Дослідниця у своєму інтерв'ю розповіла Ірині Славінській про дві війни Лесі Українки: боротьбу з хворобою, яка розтягнулася на 30 років, та супротив імперії. Гундорова згадує, що писала книгу до повномасштабного вторгнення: «І попри те, що моє зацікавлення було сконцентроване на іншій темі, я, звісно ж, не могла оминати питання колоніалізму, спротиву та постійної боротьби з імперією... Останні матеріали до цієї книжки я надіслала ввечері 21 лютого 2022-го. А оскільки день народження Лесі Українки припадає на 25 лютого, я хотіла в цей день провести онлайн-лекцію і розповісти про цю книжку, про свої ідеї. Попри шок та небезпеку через початок війни думок скасувати лекцію у мене не було. В тій ситуації вона була потрібна і мені, і слухачам. І хоча паралельно з моїм голосом лунали сирени та вибухи, це нікого не зупинило. Це був мій меседж, мій спротив, мій протест. Це була моя спроба показати, що ми тримаємося і прокладаємо діалог до світу. Це був мій голос на захист нашої спадщини, історії, культури. І я була дуже вражена, наскільки великою була тоді аудиторія. Леся Українка стала своєрідним щитом, нашою опорою, нашим захистом і зброєю в ті дні».

«Леся Українка. Книги Сивілли» Тамари Гундорової – це захоплююча і глибока подорож у світ творчості, біографії та душевних битв видатної поетеси. Авторка намагається розгорнути перед нами багатогранність особистості Лесі Українки, віддавши увагу не лише її творчому спадку, а й складним внутрішнім конфліктам та взаємозв'язкам зі світом. Це новий погляд на життя та творчість поетеси крізь призму жіночої ідентичності та культурного спротиву. Українська літературознавиця аналізує складні аспекти біографії поетеси, поєднуючи особисті переживання з культурними та політичними контекстами.

Дане дослідження є цінним джерелом для тих, хто прагне глибше зрозуміти феномен Лесі Українки та її внесок у формування української ідентичності. Це також спроба звільнити постать поетеси від канонічного образу, показати її як жінку з бажаннями, болем, любов'ю і гнівом. Крізь призму сучасних культурологічних підходів, зокрема феміністичних студій, ми відкриваємо в її творчості теми, які раніше залишались у тіні: тілесність, емоції, внутрішня свобода.

Найважливіше в книзі – це спроба зобразити Лесю Українку не тільки як класичну поетесу, але й як жінку, яка відчувала всі відтінки життя – від радості до страждань. Розділи, присвячені її хворобі, пошуку себе і піднесенню творчого духу, роблять книгу особливо емоційно насиченою і різноманітною.

Тамара Гундорова намагається передати важливість і актуальність творчості Лесі Українки для сучасності. Її книга нагадує нам, що у важкі часи Леся не втратила віру в себе, у свій народ і в свої ідеали.

Одна з основних тем у творчості Лесі Українки – це тема жінки як автора, як пророка. У «Кассандрі» Леся Українка порушує питання, а ким є жінка у війні: вона жертва, бранка, учасниця; яка її доля, і хто їй вірить. Найвиразніше зізнання Лесі Українки про «Кассандру» знаходимо в листі до Кобилянської. Там йдеться про жіноче письмо і авторство як таке: *«...ся трагічна пророчиця, з своєю ніким не признаною правдою, з своїм даремним пророчим талантом, власне такий неспокійний і пристрасний тип: вона тямить лихо і пророкує його, і ніхто їй не вірить, бо хоч вона каже правду, але не так, як треба людям; вона знає, що так їй ніхто не повірить, але інакше казати не вміє; вона знає, що слів її ніхто не прийме, але не може мовчати, бо душа її і слово не дається під ярмо; вона сама боїться свого пророцтва і, що найтрагічніше, сама в ньому часто сумнівається, бо не знає, чи завжди слова її залежать від подій, чи, навпаки, події залежать від її слів, і тому часто мовчить там, де треба говорити...»* (До О. Ю. Кобилянської, 27 березня 1903 р. Сан-Ремо).

Творчість письменниці продовжує будувати наших сучасників, вона провокує зазирнути у глибини власного серця, щоб віднайти себе справжнього. Її творчість змінює нас зсередини, щоб ми, у свою чергу, змінювали світ.

Відкрити для себе Лесю Українку через діалог інтелектуалів та дослідників її творчості запрошуємо в книзі «Апокриф. Блаженніший Святослав, Оксана Забужко. Чотири розмови про Лесю Українку».

Складні й глибоко драматичні стосунки Лесі Українки з християнством, котрі становлять ядро її зрілої творчості, ніколи ще не були предметом професійного богословського аналізу. Аж до тих пір, коли Глава УГКЦ Святослав Шевчук і письменниця Оксана Забужко зустрілися, щоб обмінятися думками про твори письменниці на сюжети з євангельської та ранньохристиянської історії.

Блаженніший Святослав підсумовує у розмові: *«Тепер, коли я читаю її твори після років фахової богословської праці, – розумію, що Леся Українка має нам що сказати. Набагато більше, ніж ми можемо собі уявити. Вона часом використовує біблійні образи, щоби спровокувати християн, поміняти певний спосіб бачення того Бога, в якого ми віримо».*

Цьогоріч виповнюється 155 років від дня народження Лесі Українки. Без перебільшення титанічна постать, яка вражає талановитістю, працездатністю та наполегливістю за своє недовге життя.

Варто відзначити проєкт Українського інституту книги – повне нецензуроване академічне зібрання творів Лесі Українки в 14-ти томах, видане з нагоди її 150-річного ювілею Волинським національним університетом імені Лесі Українки 2021 року. Університет взяв на себе зобов’язання здійснити текстологічну та редакційну підготовку в надзвичайно стислі терміни. Для цього було створено 14 редакційних колегій, до роботи в яких залучили відомих лесезнавців і текстологів з різних міст України: Луцька, Києва, Острога, Львова та інших.

«Леся Українка. Повне академічне зібрання творів у 14 томах» є унікальним виданням, яке зібрало всі відомі на сьогодні твори видатної української письменниці, поетеси, драматурга, перекладача, літературознавця і громадської діячки Лесі Українки. У цих книгах ви знайдете не тільки її відомі твори, але й рідкісні фрагменти, варіанти, виправлення, коментарі, листи, переклади, записи народної творчості, конспекти, виписки з книг, нотатки та інше. Усі тексти підготовлені на основі автографів і першодруків, відновлено цензурні втрати, додано розлогі текстологічні, історико-літературні та реальні коментарі. Книги містять також багато ілюстрацій, які відображають життя і творчість Лесі Українки. Видання буде цікавим для всіх, хто любить і цінує українську літературу, хто хоче поглибити свої знання про Лесю Українку, її епоху, її вплив на національну культуру і світову літературу.

Письменниця завжди мала активну громадянську позицію, жила і боролася в умовах, коли українці не мали своєї державності, перебуваючи під гнітом Російської та Австро-Угорської імперій. Тому творчість Лесі Українки і сьогодні залишається надзвичайно актуальною, виступаючи символом незламності та національної свідомості в умовах війни. Її поезія, зокрема «*Contra spem spero!*», інтерпретується як заклик до боротьби та віри в перемогу, а видання її творів стають бестселерами.

ВИСНОВКИ

Життя і творчість Лесі Українки – яскравий приклад стійкості, таланту та любові до своєї землі і народу. Вона належить до митців, літературна спадщина яких стала однією з вершин художньої свідомості українського народу.

Народ шанує пам'ять про Л. Українку. Її іменем названі школи, вузи, театри, бібліотеки, вулиці; образ поетеси увічнений в живописі, графіці, поезії, прозі, драматургії. На її честь названий астероїд 2616 Леся, відкритий у 1970 році. Усе це нагадує нам про ту велику людину, яка в умовах складного історичного часу зуміла зберегти віру в українське майбутнє і залишити по собі невмирущий слід.

Слід зазначити, що пам'ять про Лесю Українку живе не лише в її літературній спадщині, а й у серцях мільйонів людей, які цінують і шанують її творчість та внесок у культуру і національну ідентичність. Твори письменниці перекладені багатьма мовами, вони продовжують надихати читачів у всьому світі своєю глибиною, силою та красою.

Ми знаємо Лесю Українку як письменницю, поетесу, перекладачку, фольклористку, громадську діячку, яка активно долучалася до процесів українського національного відродження та займалася просвітницькою діяльністю. Вона була ерудованою, прогресивною жінкою, погляди якої випереджали тодішню сучасність на десятки років. А для нас сьогодні, хто продовжує боротьбу за правду і краще майбутнє нашої країни, нехай натхненням будуть також слова з іншого її відомого твору – вірша «Без надії сподіваюся!»:

«Так! я буду крізь сльози сміятись,
Серед лиха співати пісні,
Без надії таки сподіватись,
Буду жити! Геть думи сумні!»

Україна, земля багата на таланти і видатних особистостей, дала світові не одну скарбницю великих імен. Серед цих імен яскраво виглядає Леся Українка. І це не просто ім'я в історії літератури, це символ жіночої сили та розуму, який переплітається з турботою про долю своєї Батьківщини.

Упродовж останніх десятиліть творчість письменниці кардинально переосмислено. Оприлюднено невідомі або не друковані протягом тривалого часу тексти, доповнено і перетлумачено факти біографії, віднайдено родинні світлини й меморії, спогади сучасників. Значну частину або забороняли й замовчували, або упереджено тлумачили в радянські часи. Ми маємо завжди пам'ятати про неоціненний внесок Лесі Українки в українську літературу, культуру та освіту, бо вона та її покоління у свій час творили нашу державу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гундорова Т. Леся Українка. Книги Сивілли. Харків : Vivat, 2023. 304 с.
2. Дві війни Лесі України: Тамара Гундорова про те, як читати твори письменниці сьогодні: інтерв'ю з Т. Гундоровою. Запис 31.07.2025, м. Київ. Інтерв'юер: І. Славінська. *Локальна історія*. URL : <https://suspilne.media/culture/535235-dvi-vijni-lesi-ukraini-tamara-gundorova-pro-te-ak-citati-tvori-pismennici-sogodni/> (дата звернення: 10.02.2026).
3. Забужко О. Notre dame D'Ukraine: Українка в конфлікті міфологій. Київ : Комора, 2018. 656 с.
4. Леся Українка. Апокриф : вибране / Блаженніший Святослав Шевчук, Оксана Забужко. Чотири розмови про Лесю Українку; упоряд. О. Забужко. Київ : Комора, 2020. 632 с.
5. Леся Українка про свято Купала. *Локальна історія*. URL : <https://localhistory.org.ua/texts/chitanka/lesia-ukrayinka-pro-sviato-kupala/> (дата звернення: 10.02.2026).
6. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 1. Драматичні твори (1896–1906) / ред тому Т. Левчук; передм. Е. Соловей; упоряд., комент.: С. Кочерга, О. Вісич, Р. Тхорук. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 512 с., 8 с. іл.
7. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 2. Драматичні твори (1907–1908) / ред тому М. Моклиця; упоряд.: С. Кочерга, О. Вісич; комент.: В. Агеєва, О. Вісич, С. Кочерга. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 424 с., 8 с. іл.
8. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 3. Драматичні твори (1909–1911) / ред тому Т. Данилюк-Терещук; упоряд.: С. Романов, Н. Колошук, О. Кицан; комент.: С. Романов та ін. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 656 с., 16 с. іл.
9. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 4. Драматичні твори (1912–1913) / ред тому С. Кочерга; упоряд., комент.: М. Моклиця, В. Соколова. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 424 с., 8 с. іл.
10. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 5. Поетичні твори. Ліро-епічні твори / ред тому: О. Вісич, С. Кочерга; передм. С. Романов; упоряд., комент.: С. Романов та ін. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 928 с., 24 с. іл.
11. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 6. Художня проза / ред тому: В. Агеєва; передм. О. Полухович; упоряд., комент.: С. Кирилюк, В. Сірук. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 624 с., 16 с. іл.
12. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 7. Літературно-критичні та публіцистичні статті / ред тому: В. Агеєва; передм. М. Моклиця;

упоряд., комент.: М. Моклиця, Н. Колошук, Т. Левчук. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 680 с., 8 с. іл.

13. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 8. Переклади: поезія, проза, драма, публіцистика та інше / ред тому, передм. М. Стріха; упоряд.: О. Маланій та ін.; комент.: О. Полюхович. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 1120 с., 16 с. іл.

14. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 9. Записи народної творчості. Пісні, записані з голосу Лесі Українки / ред тому: С. Романов; передм.: Ю. Громик, Т. Данилюк-Терещук, Л. Семенюк; упоряд., комент.: Ю. Громик та ін. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 848 с., 16 с. іл.

15. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 10. «Стародавня історія східних народів». Виписки з книг. Нотатки та інше / ред тому: Ю. Громик; передм.: О. Огнєва; упоряд.: А. Радько та ін.; комент.: О. Огнєва та ін. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 528 с., 56 с. іл.

16. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 11. Листи (1876–1897) / ред тому: С. Кочерга; передм.: В. Агеєва; упоряд. В. Прокіп (Савчук); комент.: В. Прокіп (Савчук), В. Агеєва. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 600 с., 8 с. іл.

17. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 12. Листи (1898–1901) / ред тому: О. Полюхович; упоряд. В. Прокіп (Савчук); комент.: В. Прокіп (Савчук), В. Агеєва. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 608 с., 8 с. іл.

18. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 13. Листи (1902–1906) / ред тому: Ю. Громик; упоряд. В. Прокіп (Савчук); комент.: В. Прокіп (Савчук), В. Агеєва. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 616 с., 8 с. іл.

19. Українка Л. Повне академічне зібрання творів : у 14-ти т. Т. 14. Листи (1907–1913) / ред тому: С. Романов; упоряд. В. Прокіп (Савчук); комент.: В. Прокіп (Савчук), В. Агеєва. Луцьк : Волинський нац. ун-т ім. Л. Українки, 2021. 616 с., 8 с. іл.

